

Turvapaikanhakijat Kuntaliiton näkökulmasta

Hannele Häkkinen
Erityisasiantuntija

STM:n valmiusseminaari
Haikon kartano, Porvoo
26.5.2016

Turvapaikanhakijat vastaanottokeskuksissa

- Vastaanottovaiheen palvelut kuuluvat sisäministeriön hallinnonalalle, keskeisenä toimijana sen alainen Maahanmuuttovirasto
- Vastaanottokeskus järjestää turvapaikanhakijoiden palvelut
- Turvapaikanhakijoiden palvelut järjestetään vastaanottopalveluina, joihin kuuluvat majoitus, vastaanotto- tai käyttöraha, sosiaali- ja terveyspalvelut, tulkki- ja käännöspalvelut sekä työ- ja opintotoiminta
- Valtio vastaa turvapaikanhakijoiden kustannuksista

Vastaanottokeskukset

- Kunnilla on velvollisuus järjestää turvapaikanhakijalapsille esiopetusta ja oppivelvollisuusikäisille perusopetusta

Sosiaalipalvelut

- Turvapaikanhakijoilla on oikeus saada sosiaalihuollon ammattihenkilön välttämättömiksi arvioimia sosiaalipalveluja
- Vastaanottokeskuksissa työskentelevien sosiaalihuollon ammattihenkilöiden työhön kuuluu neuvontaa, ohjeistusta, sosiaalisten ongelmien selvittämistä ja muita hakijoiden turvallisuutta ja suoriutumista ylläpitäviä ja edistäviä tukitoimia

Alaikäiset 1/3

- Ilman huoltajaa maahan tulleet turvapaikanhakijalapset ovat erityisen haavoittuva ryhmä.
- Käräjäoikeus määrää ilman huoltajaa maassa olevalle lapselle viivytyksettä edustajan, joka käyttää huoltajalle kuuluvaa puhevaltaa lapsen henkilöä ja varallisuutta koskevissa asioissa sekä hoitaa lapsen varallisuutta koskevia asioita.
- Edustajan kustannukset maksetaan valtion varoista.

Alaikäiset 2/3

- Ilman huoltajaa oleva turvapaikanhakijalapsi majoitetaan ryhmäkotiin (Lastensuojelulain 59 §:n säännökset yhdessä asuinyksikössä enintään hoidettavien lasten ja nuorten määrä, samaan rakennukseen sijoitettavien lasten enimmäismäärä sekä hoito- ja kasvatustehtävissä työskentelevien henkilöiden vähimmäismäärä)
- Tukiasuntolaan voidaan majoittaa 16 vuotta täyttänyt ilman huoltajaa oleva lapsi

Alaikäiset 3/3

- Ryhmäkodit eivät ole lastensuojelulain mukaisia laitoksia, vaikka niiden toimintaan sovelletaan lastensuojelulain mukaisia mitoituksia. Niiltä puuttuvat esim. oikeudet rajoittamistoimien käyttöön.
- Jos epäillään, että lastensuojelu on tarpeen, ilmoitus tehdään kunnan lastensuojeluviranomaiselle, joka selvittää, mihin toimiin ryhdytään kunnan toimesta vai ovatko vastaanottokeskuksen tarjoamat palvelut riittäviä.

Terveyspalvelut 1/2

- Terveydenhuoltopalveluita säätelee vastaanottolain 26 § ja terveydenhuollon 50 § (kiireellinen sairaanhoito sekä terveydenhuollon ammattihenkilön välttämättömiksi arvioimat muut terveyspalvelut)
- Turvapaikanhakijoiden perusterveydenhuollon järjestää se vastaanottokeskus, jonka asiakkaaksi henkilö on rekisteröity
- Vastaanottokeskuksissa työskentelee terveydenhuollon ammattihenkilö, terveydenhoitaja ja/tai sairaanhoitaja
- Muut palvelut ostetaan kilpailutetuilta palveluntuottajilta tai kunnilta

Terveyspalvelut 2/2

- Turvapaikanhakijoille tehdään vastaanottokeskuksessa terveystarkastus ja tartuntatautien seulonta
- Tartuntatautien seulonnat ja rokotukset tehdään STM:n (2009:21) ja THL:n ohjeiden pohjalta ja ne muodostavat merkittävän osan terveydenhuollosta
- Julkinen terveydenhuolto tuottaa kiireellistä hoitoa, kuten ensiapua, synnytyksiä, jotka laskutetaan vastaanottokeskukselta

Kuntaliiton yleiskirje 6/2016

- Kunnille ohjeistus vastaanottokeskuksissa annettavista sosiaali- ja terveyspalveluista ja kunnan roolista siinä

Haasteita koskien oleskeluluvan saaneita turvapaikanhakijoita

- Kuntapaikkojen puute
 - Tarvitaan 10 000 kuntapaikkaa, päätökset tehty noin 3500 kuntapaikasta
 - Valtion laskennallisten korvausten jälkeenjääneisyys
 - Vapaiden asuntojen vähäisyys varsinkin pääkaupunkiseudulla
- Maistraatin suositus kotikunnan kirjaamisesta
- Työpoliittinen kotoutumiskoulutus
 - Valtion työhallinnon järjestämän koulutuksen resursointi on riittämätön – pitkät jonot erityisesti pääkaupunkiseudulla ja muissa kasvukeskuksissa
- Asumisen, koulutuksen ja työnsaannin kohtaanto-ongelmat

Kuntaliiton näkemyksiä

- Kunnille maksettavien laskennallisten korvausten jälkeenjääneisyyden korjaaminen
- Muuttovalmennus on aloitettava vastaanottokeskuksissa heti myönteisen oleskelulupapäätöksen saamisen jälkeen
- Oleskeluluvan saaneiden siirtyminen kuntiin "saattaen" tiiviissä yhteistyössä vastaanottokeskuksen, kunnan ja ELY-keskuksen kanssa
- Kotouttamisjärjestelmiä tulee kehittää tiiviissä yhteistyössä eri ministeriöiden (SM, TEM, STM, OKM) kesken